

ปาฐกถาพิเศษ
“วัฒนธรรมไทย สมบัติไทย”
โดย พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ
ณ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
วันจันทร์ ที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๓

ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ในนามของมูลนิธิ ผมขอขอบคุณที่กรุณามาร่วมกิจกรรมในวันนี้
ในเบื้องต้น ขอเรียนทำความเข้าใจก่อนว่าทั้งหมดทั้งสิ้นที่ผมจะพูดต่อไปนี้ เป็นประสบการณ์
โดยสิ้นเชิง ไม่มีส่วนหนึ่งส่วนใดเป็นวิชาการและไม่ให้นำไปอ้างอิงเชิงวิชาการผู้ฟังหลายท่านในที่นี้เป็น
นักวิชาการ อาจจะมีความเห็นไม่ตรงกันก็เป็นได้

ตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๖ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๓๗ รัฐบาลประกาศให้เป็น “**ปรีณรงค์
วัฒนธรรมไทย**” และจะรณรงค์ต่อไปอีกหลายปี กล่าวคือ ตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๗ – ๓๐ กันยายน ๒๕๔๐
เรียกว่า “**รักและสืบสานวัฒนธรรมไทย**” จะเน้นปี ๒๕๓๘ เป็น “**ปีวัฒนธรรมกับการพัฒนา**” และในปี
๒๕๓๘ จะมีคำขวัญว่า “**ทำอะไรมีวินัยคือไทยแท้**” นับเป็นความริเริ่มที่ดียิ่งของรัฐบาล (สำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ) นำชื่นชมยินดีมากและควรแก่การสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง

ผมมาติดตามเรื่องชื่อและคำแปลของคำว่า “**รณรงค์**” และ “**วัฒนธรรม**” พจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน ให้คำนิยาม “**รณรงค์**” ว่าการรบ สนามรบ ให้คำนิยาม “**วัฒนธรรม**” ว่าสิ่งที่ทำให้เจริญ
งดงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิตของหมู่คณะ พระราชบัญญัติวัฒนธรรม ๒๔๘๕ กำหนดว่าวัฒนธรรม คือ ลักษณะที่
แสดงถึงความเจริญงอกงามความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดี
ของประชาชน ในทางวิชาการ วัฒนธรรม แปลว่าพฤติกรรมและสิ่งซึ่งคนในหมู่ผลิตสร้างขึ้น ด้วยการเรียนรู้
จากกันและกันและร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน

ฉะนั้น ที่เรียกว่า “**ปรีณรงค์วัฒนธรรมไทย**” ถ้าแปลตรงไปตรงมาก็จะต้องแปลว่า “**การรบ
กับวัฒนธรรมไทย**” ฟังชอบกลอยู่ หากจะใส่คำว่า “**เพื่อ**” เข้าไปสักคำหนึ่งระหว่าง “**รณรงค์**” กับ
“**วัฒนธรรมไทย**” น่าจะฟังเข้าใจง่ายขึ้นและตรงกับวัตถุประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องสำคัญ สำคัญอยู่ที่เจตนาของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติที่มุ่งเน้นในอันที่จะชักจูง ชวนเชิญให้คนไทยทุกหมู่เหล่าได้ช่วยกันดำรง รักษา ส่งเสริม สืบสานและ
พัฒนาวัฒนธรรมไทยต่างหาก **วัฒนธรรมไทยเป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติเรา เป็นสมบัติเก่าแก่ที่บรรพบุรุษ
ได้คิดสร้างสรรค์ ดำรงรักษาและสืบสานต่อกันมาจนถึงยุคสมัยของเรา วัฒนธรรมของเรา จึงมี
ความสำคัญอย่างยิ่งต่อพวกเราเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของเรา ชาติของเราและจะดำรงลักษณะไทยไว้ไม่ได้ ถ้า
เราไม่มีวัฒนธรรมและไม่ดำรงรักษาไว้ เพราะฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งของคนไทยทุกคน ไม่ว่าจะนับถือ
ศาสนาใด ที่จะต้องช่วยกันร่วมมือกัน มีความสำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมของเรา รักและหวงแหนวัฒนธรรม
ของเรา และรู้แจ้งประจักษ์ชัดว่า การรักษาวัฒนธรรมอันเป็นสมบัติล้ำค่าของเรานั้น คือ การรักษาชาติ
นั่นเอง**

ท่านผู้มีเกียรติครับ คนเราจะทำอะไรได้ ทำอะไรดี มีปัจจัยหลายตัวเป็นส่วนประกอบผมคิด
ว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดตัวหนึ่ง คือ **ความรักต่อสิ่งนั้น** เพราะความรักทำให้ไฝหา หวงแหนและอาทร ผมขอยกนิ้ว
และปรบมือให้กับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติที่ใช้คำว่า “**รักและสืบสานวัฒนธรรมไทย**”
คนเราถ้าลองไม่รักสิ่งใดแล้ว จะไม่ยินดียินร้ายไม่สนใจและไม่ห่วงใย อาทรต่อสิ่งนั้นเลย

ที่จริง ถ้าเราไปถามชาวบ้านทั่วๆ ไปว่า ที่ทางราชการชักชวนให้ณรงค์เพื่อวัฒนธรรมไทยนั้น หมายความว่าให้ทำอะไร เราอาจจะได้รับคำตอบที่แตกต่างกันออกไป คนภาคใต้อาจจะตอบอย่างหนึ่ง คนภาคเหนืออาจจะตอบอย่างหนึ่ง และคนภาคอีสานอาจจะตอบอีกอย่างหนึ่งยิ่งไปถามชาวเขา ก็จะได้คำตอบ อีกอย่างหนึ่งที่ไม่เหมือนคนภาคไหน ๆ ทั้งนี้เพราะชนบทรรมนิยมประเพณี ภาษาถิ่น ฯลฯ ของแต่ละภาค ไม่เหมือนกัน

การพูดในวันนี้ จะพูดเรื่องวัฒนธรรมไทยบางอย่างเท่าที่ผมรู้และมีประสบการณ์เท่านั้น ที่จริง วัฒนธรรมไทย มีความเก่าแก่และหลากหลายมาก และควรแก่การศึกษา และให้ความสนใจยิ่งเพราะนอกจาก ให้ความสนุกสนานในการค้นคว้าศึกษาแล้ว ยิ่งรู้มากเท่าใดก็ยิ่งทำให้เราภูมิใจในวัฒนธรรมของเรามากยิ่งขึ้น และมีความภูมิใจในความเป็นไทยของเรามากยิ่งขึ้น ผมจึงใคร่ขอเชิญท่านผู้มีเกียรติได้ช่วยกัน ร่วมมือกัน สนับสนุนกันให้คนไทยได้ศึกษาและ “รัก” วัฒนธรรมไทยกันให้ทั่วประเทศของเรา

ผมขอเริ่มต้นด้วยเรื่องภาษาไทย นักภาษาประมาณว่าในโลกนี้มีภาษาที่ใช้พูดกันประมาณ สามพันภาษา แต่มีไม่ถึงร้อยภาษาที่มีภาษาเขียนของตนเอง ภาษาไทยเป็นภาษาหนึ่งในไม่ถึงร้อยภาษานั้น ภาษาไทยเป็นภาษาที่เพราะ งดงาม และเป็นเอกลักษณ์ของไทยโดยแท้จริง ภาษาไทยมีอายุกว่า ๗๐๐ ปี และเป็นภาษาที่มีพยัญชนะเป็นของตนเอง มีสระ วรรณยุกต์เป็นของตนเอง ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีภาษาพูด และภาษาเขียนเป็นของตนเอง ประเทศในโลกมีหลายประเทศที่ไม่มีภาษาเขียนและหรือภาษาพูดเป็นของตนเอง เช่น ประเทศออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เป็นต้น ของดีของเราอีกอย่างหนึ่งก็คือ เรามีเลขไทยใช้ ผมคิดว่าเลขไทย เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งอีกอย่างหนึ่งของภาษาของเรา มีน้อยประเทศมากที่มีเลขใช้เองอาจจะไม่มีเลยก็ได้ เพราะว่าประเทศอื่นๆ หลายประเทศที่ไม่มีเลขของตนเองใช้ แม้แต่ประเทศเพื่อนบ้านของเราอย่าง ลาว พม่า หรือเขมร ก็ยังใช้เลขที่เรียกกันว่าเลขฝรั่ง แต่คนไทย ภาษาไทย มีเลขไทยใช้ และเป็นเลขที่มีความสวยงาม งดงาม แต่คนบางคนกลับไม่นิยมใช้เลขไทย หันไปใช้เลขฝรั่งเป็นส่วนมาก ถ้าผมจำไม่ผิดดูเหมือนจะมีคำชี้แจง ของสำนักนายกรัฐมนตรี ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ใช้เลขไทยในการสื่อสารติดต่อกันและกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีมาก และน่าจะเชิญชวนกันใช้เลขไทยให้แพร่หลาย เพราะภาษาไทยก็เป็นวัฒนธรรมไทยอย่างหนึ่ง ที่จำเป็นต้อง รณรงค์ให้คนไทยได้รับ ได้รู้ และใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง เราสามารถพูดได้อย่างสง่าผ่าเผยว่า ภาษาไทย เป็นเครื่องบ่งบอกความเป็นไทย และเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกให้ ต่อเนื่องกันได้

ท่านผู้ฟังทั้งหลาย คงจะเคยได้ยินคนไทยหลายคนทีเดียวที่นิยมพูดภาษาไทยปนกับ ภาษาอังกฤษ แม้คนพูดจะเป็นคนเก่ง รู้ดีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่ผมคิดว่าการพูดภาษาไทย คำ ภาษาอังกฤษคำ ไม่สมควรนำมาใช้ในการสื่อระหว่างคนไทยด้วยกัน เพราะว่าถ้าคู่สนทนารู้ภาษาอังกฤษน้อย ก็จะไม่เข้าใจความหมาย บางคนพูดว่าถ้าพูดภาษาไทยโดดๆ โดยไม่มีภาษาฝรั่งปนจะไม่ขลัง ไม่เกิดอารมณ์ หรือการตั้งชื่อ การแสดงทางวิทยุ ทางโทรทัศน์ รายการต่างๆ ก็ตั้งชื่อเป็นภาษาฝรั่ง เพราะคิดว่าการทำอย่างนั้น น่าจะขลังและเกิดอารมณ์มากกว่า การตั้งชื่อรายการต่างๆ เป็นภาษาไทย ผมเองกลับมีความเห็นว่าการทำ อย่างนั้นไม่น่าจะดี เราน่าจะคิดภาษาไทยซึ่งมีหลากหลายมาก สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ตั้งชื่อที่ขลังและเกิด อารมณ์ได้ ดูได้จากเพลงไทย ไม่ว่าเพลงไทยเดิม เพลงลูกทุ่งหรือลูกกรุงเนื้อเพลงจะแสดงให้เห็นว่าภาษาไทย เป็นภาษาที่ลึกซึ้ง ทำให้เกิดอารมณ์ได้มาก บางคนถึงกับพูดว่าภาษาไทยมีทั้งพลังและวิญญาน ผมซึ้งจะเชื่อ ตามนั้นแล้วว่าภาษาไทยของเรา มีพลังและวิญญานจริงๆ และเป็นภาษาที่สามารถขยายความก่อให้เกิด จินตนาการได้หลากหลายกว่าภาษาอื่นๆ

เรื่องการตั้งชื่อรายการทางโทรทัศน์และวิทยุเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศถ้ามอง ในเชิงธุรกิจก็น่าเห็นใจว่าตัวชื่อคงจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศบ้างแต่ถ้ารายการนั้นๆ

พยายามนึกถึงว่าจะแปลเป็นไทยได้อย่างไรที่ธุรกิจไม่เสียหายและได้ความหมายลึกซึ้งหรือวงเล็บเป็นภาษาไทย ว่ารายการนี้เรียกเป็นภาษาไทยได้อย่างไร ก็น่าจะเป็นไปได้ผมคิดว่าผู้บริโภครายการต่างๆ ที่ไม่รู้ภาษาอังกฤษ มีมากกว่าผู้รู้และเข้าใจภาษาอังกฤษ

ทุกวันนี้ ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย คงเคยได้ยินทางโทรทัศน์และวิทยุ ว่าการใช้ลักษณะนามใช้กันไม่ใคร่จะถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ มีสถานีวิทยุและโทรทัศน์หลายสถานี ที่พูดถึงเรื่องคนไทยที่ถูกจับในเขมร แทนที่จะพูดว่า คนไทย ๙ คน ก็พูดว่า ๙ คนไทยจะได้รับการปล่อยตัวและส่งกลับมายังประเทศไทย คุณค่อนข้างจะพัฒนาก้าวหน้า ในเรื่องการใช้ลักษณะนามมาก หากจะกล่าวว่ามันดีก็ได้ เพราะว่าไม่ถูกหลักไวยากรณ์ไทยในการใช้ลักษณะนาม ที่นำมาพูดในที่นี้ก็เพื่อชี้ให้เห็นว่า ถ้าเราไม่ระมัดระวังในการใช้ลักษณะนาม ต่อไปก็อาจจะพูดว่า ๙ ไทย ๑ ฝรั่งเศส ๓ จีน อะไรทำนองนั้น จนกลายเป็นเรื่องที่ไม่มีความจำเป็น การพูดอย่างนั้น เป็นการพูดที่จะทำให้ภาษาไทยโดยเฉพาะการใช้ลักษณะนามผิดเพี้ยนไป

มีอีกเรื่องหนึ่ง ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการพูดของคนไทย โดยเฉพาะคนไทยรุ่นต่างๆ ถ้าท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายได้สังเกตก็จะพบว่า คนไทยแต่ละรุ่นมักจะพูดไม่เหมือนกัน บางรุ่นพูดเร็วจนเกือบฟังไม่ทัน โดยเฉพาะการพูดทางสื่อโทรทัศน์ก็ดี ทางวิทยุกระจายเสียงก็ดี จะพูดเร็วมากและพูดเสียงขึ้นสูงกว่าบรรณยุกต์ที่กำกับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีเวลาน้อย หรืออาจเป็นเพราะว่าถ้าขึ้นทำอะไรซักช้า ในสมัยปัจจุบันก็อาจจะไม่ทันกิน

เรื่องการพูดตัว “ร” “ล” ไม่ชัด พูดคำควบกล้ำไม่ได้ก็ยังมียูให้ได้ฟังกันเป็นปกติอยู่เสมอๆ และเกิดขึ้นกับคนทุกรุ่น โดยเฉพาะกับคนรุ่นใหม่ๆ มักจะเป็นค่อนข้างมาก แต่เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ทุกคนก็รู้ว่าการพูดอย่างนั้นไม่ได้ ก็น่าจะพยายามฝึกฝนให้สามารถพูดได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น เพราะการพูดคำควบกล้ำไม่ถูก ความหมายของคำบางคำเปลี่ยนไปมาก แต่เท่าที่เฝ้าสังเกตดูเหมือนจะไม่ปรากฏความพยายามฝึกฝนและแก้ไข และสิ่งที่น่าเป็นห่วงยิ่ง คือ สิ่งเหล่านี้มีปรากฏให้ได้ยินได้ฟัง แม้แต่ในสถาบันการศึกษาและองค์กรระดับสูงทั้งของรัฐและเอกชน

ต่อไปนี้ผมจะพูดถึงเรื่องภาษาถิ่นและประเพณีของภาคต่างๆ ภาษาถิ่นของเราคงมีหลายภาษาด้วยกัน แต่ผมจะพูดเฉพาะภาษาถิ่นที่สำคัญๆ สำหรับบ้านเรากล่าวได้ว่าภาษาถิ่นบ้านเรามีอยู่สามภาษาด้วยกัน คือ ภาษาเหนือ ภาษาอีสาน และภาษาใต้ ภาษาถิ่นเป็นเรื่องที่บ่งบอกถึงสภาพสังคม ลักษณะนิสัย ตลอดจนประเพณีการเล่นของถิ่นนั้น ๆ ได้ชัดเจน ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่น่าสนใจมากควรแก่การศึกษาอย่างยิ่งเพราะเป็นภาษาที่เราจะอนุรักษ์และดำรงไว้ให้ยั่งยืนควบคู่กับภาษากลาง ซึ่งใช้เป็นภาษาราชการ ปัจจุบันนี้ภาษาถิ่นค่อนข้างจะเพี้ยนแปรไป ด้วยคนท้องถิ่นเองไม่มีใครจะพูดกันมากอย่างสมัยก่อน บางครั้งก็ใช้ภาษากลางแต่สำเนียงเป็นภาษาถิ่น ที่จริงภาษาถิ่นของภาคต่างๆ ก็มีความแตกต่างกันในเรื่องสำเนียงอยู่แล้วแต่อย่างไรก็ตาม คำของภาษาถิ่นนั้น ๆ คงเป็นคำเดียวกันเป็นส่วนใหญ่บางถิ่นเท่านั้นที่พูดบางคำไม่เหมือนกัน ตัวอย่างเช่นภาษาใต้ก็มีคำบางคำที่ไม่เหมือนกัน เช่น คนชุมพร และสุราษฎร์ธานี อาจจะพูดคำบางคำไม่เหมือนกับคนนครศรีธรรมราช หรือสงขลา เป็นต้น

ขอเริ่มต้นด้วยภาษาเหนือ ภาษาเหนือเป็นภาษาที่มีความไพเราะ นุ่มนวล ละมุนละไม น่าฟังเป็นอย่างยิ่ง คนเหนือพูดค่อนข้างช้า อ่อนหวานแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของคนเหนือว่าเป็นคนเรียบร้อย นุ่มนวล พูดจาไพเราะ ค่อนข้างนิยมทำอะไรช้าๆ แต่ก็ดูสวยงามทั้งการแต่งหน้าและท่ารำ บางคนดูแล้วอาจบอกว่าช้าน่าเบื่อทั้งนี้แล้วแต่ความรู้สึกของผู้ชม ผู้ฟัง อย่างไรก็ตามเมื่อได้ยินได้ฟังกันอย่างแพร่หลายแล้วจะรู้สึกรื่นหูดี ทำให้มองเห็นภาพของคนเหนือว่าเป็นคนอย่างไร เช่น ประเพณีสู่ขวัญของชาวเหนือ ดูสวยงามงดงามมาก ดังจะเห็นได้จากการที่ชาวเหนือรำถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ แสดงออกถึงลักษณะนิสัยของคนเหนือออกมาอย่างเด่นชัดทีเดียว

ส่วนภาคอีสานนั้นภาษาถิ่นของภาคอีสานค่อนข้างจะเร็ว คำพูดคำจาเข้มแข็งกว่า แต่ก็ไม่มีใครจะเร็วเท่าใด อย่างไรก็ตามก็ถือว่ายังเร็วกว่าภาคเหนือ ถ้าสังเกตดีๆ จะพบว่าฟังดูแล้วน่าจะเร็วกว่าที่คนเหนือพูดกัน เมื่อฟังคนอีสานพูดกันจะรู้ได้เลยว่าคนอีสานเป็นคนที่มีความสนุกสนานยิ่งถ้าเราได้ดูการเล่นของภาคอีสาน ยิ่งเห็นชัดเจนมากยิ่งขึ้นว่าคนอีสานเป็นคนสนุกสนานร่าเริง การเล่นของคนภาคอีสานไม่ค่อยเน้นถึงความซัดซ่อยนิ่มนวล แต่มักจะนิยมความสนุกสนานร่าเริงมากกว่าความสวยงาม จังหวะทำนองของการเต้นการรำ มีความสนุกสนานร่าเริงมีอารมณ์ครึกครื้นมากกว่าทางภาคเหนืออย่างเห็นได้ชัด แม้ว่าการบายศรีสู่ขวัญของภาคอีสานจะคล้ายกับภาคเหนือ แต่ในรายละเอียดจะไม่เหมือนกันดูได้จากการกล่าวให้ศีลให้พรจะแตกต่างกันไปบ้างตามแบบเฉพาะของภาคเหนือและภาคอีสาน แต่ใจความคงจะเป็นทำนองเดียวกันคือให้ศีลให้พรให้ความเคารพนับถือผู้หลักผู้ใหญ่ที่ตนเคารพ

เมื่อพูดภาษาถิ่นโดยเฉพาะภาคอีสานมีเรื่องน่าสนใจอยู่เรื่องหนึ่ง คือ คนทั่ว ๆ ไปหรือแม้แต่คนอีสานเองก็พูดอยู่เสมอว่า คนภาคอีสานเป็นคนลาว พูดภาษาลาว ความจริงมิได้เป็นอย่างนั้น คนอีสานคือคนไทยภาคอีสาน พูดภาษาอีสานมิใช่ภาษาลาว ถ้าเราไปถามคนที่อยู่บ้านนอกที่เป็นชนบทของภาคอีสานว่า เขาพูดภาษาอะไร จะได้รับคำตอบว่า “เว้าลาว” หรือพูดภาษาลาว อันที่จริงภาษาอีสานกับภาษาลาวแตกต่างกันมาก หลายๆ คำ อาจจะเหมือนกันแต่ไม่ภาษาเดียวกัน คนอีสานอาจจะข้ามแม่น้ำโขงไปแต่งงานกับคนลาวในขณะเดียวกัน คนลาวอาจข้ามแม่น้ำมาแต่งงานกับคนอีสาน ก็สามารถพูดเข้าใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน จึงทำให้คนทั่วไปเข้าใจไขว้เขวว่า คนอีสานพูดภาษาลาว โดยเฉพาะคนอีสานตอนเหนือ โดยข้อเท็จจริงแล้วภาษาอีสานกับภาษาลาว มีความแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจนทีเดียว ภาษาเขียนเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจน คนอีสานเขียนภาษาไทย ไม่ได้เขียนภาษาลาว พยัญชนะของเรากับของลาวก็ไม่เหมือนกัน ผมขอยกตัวอย่างเช่นว่า เวลาเรามีกานเลี้ยงและชักชวนดื่มให้ศีลให้พรกันเหมือนที่คนภาคกลางเราเรียกว่า ชนแก้วกัน คนภาคอีสานก็เรียกว่าชนแก้วเหมือนกันแต่สำเนียงจะออกไปทางอีสาน สำหรับในประเทศลาว คนลาวถ้าพูดชนแก้วเป็นภาษาลาวต้องพูด “ตำจอก” ซึ่งผิดกับคำ “ชนแก้ว” จะเห็นว่าไม่เหมือนกัน สิ่งนี้ว่าคิดมากและเป็นเรื่องที่ค่อนข้างสำคัญ คนอีสานจะได้สำนึกว่าพูดภาษาไทยอีสานมิได้พูดภาษาลาว ผมใคร่ที่จะเรียนให้ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายที่นั่งอยู่ในที่นี้ ซึ่งอาจเป็นคนอีสานบ้างก็ได้ช่วยกันทำความเข้าใจให้คนอีสานโดยเฉพาะคนในชนบทได้เข้าใจให้ถูกต้องว่า เขาพูดภาษาไทยอีสานมิใช่ภาษาลาว ตัวผมเองเคยไปรับราชการอยู่ภาคอีสานเป็นเวลาค่อนข้างนาน และได้พยายามชี้ให้เขาเห็นว่าภาคอีสานของเราเป็นภาคที่มีภาษาถิ่นของตนเอง ไม่ใช่ภาษาลาวและเป็นภาษาถิ่นที่ไพเราะมาก

ต่อไปจะพูดถึงภาษาใต้ ภาษาใต้เป็นภาษาหนึ่งที่มีความสำคัญมาก และมีรูปแบบแตกต่างไปจากภาษาถิ่นทางภาคเหนือ และภาคอีสาน ภาษาใต้เป็นภาษาที่คนไทยภาคกลางและภาคอื่นๆ จะพูดให้ชัดเจนเป็นเรื่องลำบาก เพราะสำเนียงของภาษาใต้เป็นสำเนียงค่อนข้างจะแปลกกว่าภาษาถิ่นอื่นๆ อย่างคนภาคกลาง ถ้าไปอยู่ภาคเหนือ หรือภาคอีสานเป็นเวลานานพอสมควร ก็พอจะพูดภาษาถิ่นของภาคนั้นๆ ได้ แต่สำหรับภาษาใต้อยู่เป็น ๑๐ ปี ก็อาจจะพูด อาจจะฟังได้ตลอด แต่จะพูดให้ชัดเจนเหมือนคนใต้นั้นทำได้ยาก ภาษาใต้มีลักษณะพิเศษของคนใต้เองก็คือ พูดสั้น คำที่มี ๒ พยางค์ของภาษากลาง ภาษาใต้จะเหลือพยางค์เดียวถ้าเป็นคำ ๓ พยางค์ ก็เหลือเพียง ๒ พยางค์ อะไรทำนองนั้น ดังนั้นเวลาที่ใช้ในการสื่อสารก็จะประหยัดได้มาก นอกจากนั้นภาษาใต้ยังบ่งบอกถึงลักษณะของคนใต้ว่าเป็นคนคล่องแคล่ว รวดเร็ว กระฉับกระเฉง ว่องไว พูดสั้นมีรูปแบบของตนเอง ซึ่งไม่เหมือนใคร แต่ก็อย่างที่ผมเรียนแล้วในตอนต้นว่า ภาคต่างๆ แม้แต่พูดด้วยคำเหมือนกันแต่สำเนียงอาจไม่เหมือนกัน ขอกล่าวซ้ำอีกครั้ง ถึงภาษาใต้นี้ว่าเป็นภาษาที่ไม่คล้ายคลึงกับภาษาใด ๆ เลย การเล่นก็เช่นเดียวกันส่วนใหญ่ จะเป็นจังหวะรวดเร็ว สั้นๆ อย่างที่ภาคกลางเรียกว่า “มโนราห์” ทางภาคใต้

เรียกสั้นๆ ว่า “โนราห์” หรือการเล่นหนังตะลุง ซึ่งทางใต้เรียกหนัง “ลุง” เป็นการแสดงที่ใช้ภาษาพากษ์เป็นภาษาใต้ที่ค่อนข้างรวดเร็ว อันเป็นลักษณะของคนภาคใต้ เมื่อพูดถึงการละเล่นอย่างนี้จะพูดอะไรบางอย่างซึ่งอาจจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์คัดค้าน หรือบางคนอาจไม่ทราบมาก่อนก็ได้ คือเรื่องโนราห์ของภาคใต้ซึ่งมีมาก่อนผมเกิดด้วยซ้ำไป เพราะผมเกิดมาก็ได้ดูโนราห์แล้ว ที่ผมนำเรื่องโนราห์มาพูด ก็เพราะว่าผมได้ไปชมเมื่อมีโอกาสได้กลับไปบ้านได้มีการจัดแสดงโนราห์ให้ดูและได้รับรู้ว่าครูโนราห์ที่มีชื่อเสียงจริงๆ ไม่ใครจะมีแล้วคนเก่าคนแก่ที่มีชื่อเสียงก็เสียชีวิตไปเข้าใจว่าแหล่งที่มีชื่อเสียงที่เหลืออยู่น่าจะเป็นวิทยาลัยครูสงขลา กับวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราชที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในการรำโนราห์ และก็รู้สึกซึ่งถึงความเป็นมาของโนราห์ถึงขั้นสามารถสอนคนอื่นๆ ได้แต่มีสิ่งหนึ่งของเรื่องโนราห์ที่ทำให้ผมอดจะแปลกใจไม่ได้และไม่เชื่อว่าจะเป็นเช่นนั้น คือโนราห์สมัยนี้ เวลาออกมารำ สวมลุงเท้าด้วย ดูแล้วค่อนข้างแปลกผมไม่คิดว่าโนราห์สมัยก่อนจะสวมลุงเท้า โดยความจริงแล้วสมัยที่ผมเป็นเด็ก ๆ อย่างว่าแต่พวกรำโนราห์เลย พวกคนธรรมดาไม่ต้องเป็นชาวชนบทต่อให้เป็นคนที่อยู่ในเมืองอย่างครอบครัวผม อย่างว่าแต่สวมลุงเท้าเลยบางครั้งไม่ได้สวมรองเท้าด้วยซ้ำไปเวลาไปไหนๆ ก็เดินด้วยเท้าเปล่าจนกระทั่งโตมากแล้วจึงเริ่มสวมลุงเท้าและรองเท้านั่น ผมจึงเห็นว่าโนราห์ซึ่งมีมาตั้งแต่ก่อนผมเกิดไม่น่าจะสวมลุงเท้าหมายความว่ารูปแบบดั้งเดิมที่ถูกต่อน่าจะเป็นเช่นนั้น ผมได้ถามครูที่รำให้ดูว่าทำไมโนราห์สมัยนี้ต้องสวมลุงเท้า ครูก็ตอบเป็นภาษาอังกฤษว่าทำให้ **Movement** ดีขึ้น ผมก็ได้แต่ฟัง ไม่อยากจะต่อล้อต่อเถียง แต่บอกเขาว่าโนราห์ขนานแท้ และดั้งเดิมไม่น่าจะสวมลุงเท้าจึงเรียนให้ท่านผู้มีเกียรติทราบเป็นความรู้ และลองไปถามกรมศิลปากรด้วยว่ามีเหตุผลอย่างไรที่โนราห์สมัยนี้สวมลุงเท้ากัน

ยังมีอีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจมาก สำหรับภาคใต้ กล่าวคือพี่น้องที่อยู่ใน ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งส่วนใหญ่โดยเฉพาะจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล พี่น้องของเราส่วนมากที่อยู่ใน ๔ จังหวัดนี้นับถือศาสนาอิสลาม และผมก็อดแปลกใจไม่ได้ว่าพวกเรามักเรียกพี่น้องที่อยู่ใน ๔ จังหวัดภาคใต้หรือ ๕ จังหวัดคือรวมทั้งสงขลาด้วย แม้ว่าสงขลามีจำนวนคนไทยที่นับถืออิสลามค่อนข้างน้อย เราจะเรียกพี่น้องประชาชน ๕ จังหวัดภาคใต้รวมๆ กันว่า **ไทยอิสลาม** แต่ทำไมคนไทยที่นับถือศาสนาอื่นเราไม่เรียกเขาว่า **ไทยคริสต์ ไทยฮินดู ไทยเต๋า หรือไทยพราหมณ์** แต่กลับเรียกไทยเฉยๆ รวมทั้งคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม แต่อยู่ในภาคอื่นๆ จะไม่ถูกเรียกว่าไทยอิสลามจะเรียกเฉพาะคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามใน ๔ – ๕ จังหวัดภาคใต้ ผมไม่เข้าใจว่าทำไมต้องเรียกอย่างนั้น ถ้าเรียกเขาว่าคนไทยเหมือนอย่างกับคนไทยที่อยู่ภาคไหนๆ ของประเทศเราว่า “ไทย” ก็น่าจะเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากกว่าจะไปเรียกเขาว่าไทยอิสลาม อันที่จริงเขาเป็นคนไทยมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายเหมือนคนไทยทุกประการ เพียงแต่ว่าเขานับถือศาสนาอิสลาม มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองก็คือวัฒนธรรมไทยเหมือนกัน เพราะศาสนามีใช้เครื่องปิดกั้นของการดำรงวัฒนธรรมไทย เมื่อราวปลายเดือนกันยายนปี (พ.ศ. ๒๕๓๗) ประมาณวันที่ ๒๙ กันยายน หรือใกล้เคียงนั้น ที่จังหวัดปัตตานี คนไทยที่นับถืออิสลามได้ประกอบพิธีบายศรีสู่ขวัญแบบศาสนาอิสลามถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯ ผมได้ชมจากรายการข่าวทางโทรทัศน์และได้รับความรู้ว่าเป็นประเพณีที่สวยงาม คล้าย ๆ กับการบายศรีของภาคเหนือและภาคอีสาน แต่เขามีรูปแบบของเขาเอง ตามแบบของคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ผมคิดว่าจังหวัดอื่นๆ นอกจากจังหวัดปัตตานี ก็คงมีประเพณีบายศรีสู่ขวัญอย่างนี้ ๆ ได้เห็นได้ชมในโทรทัศน์เพราะฉะนั้นผมจึงไม่ใคร่เห็นด้วยว่าเราไปเรียกเขาว่าคนไทยอิสลามทั้งๆ ที่เขาเป็นคนไทยเหมือนอย่างเราทุกอย่าง เพียงแต่นับถือศาสนาแตกต่างกันเท่านั้น จึงน่าจะไดลองนำไปช่วยกันคิดว่า การเรียกอย่างนั้นจะมีข้อ “ดี” ข้อ “เสีย” อะไรบ้าง หรือว่าควรจะเรียกคนไทยเหล่านั้นว่า คนไทยเฉยๆ หรือไม่ โดยไม่เอาศาสนาเข้ามาต่อท้าย เวลาเรียกคนไทยที่นับถือศาสนาอื่นเราก็มีได้เอาศาสนาเข้ามาต่อท้ายคนไทยที่นับถือศาสนาอื่นเลย

โดยสรุป กล่าวไว้ว่า ภาษาถิ่นเป็นวัฒนธรรมของเราที่ล้ำค่ายิ่ง พึงสงวนและดำรงรักษาไว้ให้คงรูปเดิมอย่างสมบูรณ์ เป็นหลักเป็นฐานจะได้เกิดความสะดวกและง่ายต่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ผมใคร่ขอเรียนเชิญบรรดาท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายที่ได้กรุณามาร่วมในวันนี้ ดูเรื่องของวัฒนธรรมการรับประทานอาหารของคนไทย ที่จริงเป็นเรื่องสั้นและง่ายมากเพราะคนไทยทุกคนรู้จักวิธีรับประทานอาหารของเราเป็นอย่างดี กล่าวคือ การรับประทานอาหารของคนไทยใช้นั่งล้อมวงกัน โดยมีอาหารอยู่ตรงกลางในอติตใช้มือเปิบรับประทาน แต่ในปัจจุบันพัฒนามากเป็นการใช้ช้อน ในสมัยก่อนจะนั่งกับพื้น แต่ในสมัยนี้นั่งโต๊ะ โดยที่นั่งรับประทานอาหารรวมๆ กันหมายความว่ากับข้าวต่างๆ หลายๆ ชนิดจะวางอยู่ตรงกลาง เราจะตักกับข้าวแล้วนำไปใส่จานข้าว ของแต่ละท่านแล้วจึงรับประทานกัน ขอเรียนว่าที่ผมนำเรื่องนี้มาพูด เพราะปัจจุบันนี้ร้านอาหารไทย โดยเฉพาะตามโรงแรมใหญ่ๆ หลายแห่งในต่างประเทศมีหลายประเทศที่มีร้านอาหารไทยที่มากที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา ร้านอาหารไทยมีอยู่เป็นจำนวนมาก อันที่จริงบางร้านก็มีใช้เป็นคนไทยโดยแท้จริงมิได้ดำเนินการโดยคนไทย แต่เป็นคนลาวบ้าง คนเวียดนามบ้าง แต่ก็ยังใช้ชื่อว่าร้านไทยจึงเป็นเรื่องน่ายินดีว่าอาหารไทยได้แพร่หลายไปยังต่างประเทศ มีอยู่สิ่งหนึ่งครับท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย ที่ผมอยากหยิบยกขึ้นมากล่าวคือ ในการบริการอาหารไทยให้กับผู้มาอุดหนุน โดยเฉพาะตามโรงแรมใหญ่ ๆ หรือร้านอาหารไทยในต่างประเทศ มักจะใช้วิธีบริการอาหารไทย โดยการยกมาทีละอย่าง ไม่เหมือนกับที่เรารับประทานอาหารตามบ้าน โดยเฉพาะบ้านในชนบท ซึ่งเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของเรา ดังนั้นจึงมีชาวต่างประเทศบางคนบ่นว่าอาหารไทยเผ็ด แฉะร้อนเพราะได้รับประทานแต่ต้มยำเป่ล่าๆ หรือว่าแกงเผ็ดเป่ล่าๆ ก็ต้องเผ็ดเพราะอาหารไทยต้องรับประทานพร้อมกับข้าว จึงจะถือว่าเป็นวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง แต่ในการบริการอาหารให้กับชาวต่างประเทศ เรามักจะใช้บริการแบบอาหารฝรั่ง นอกจากจะสะดวกให้การบริการแล้วพ่อครัวยังปรุงรสอาหาร ให้เหมาะกับชาวต่างประเทศได้รับประทานด้วย ทำให้ชาวต่างชาติเข้าใจคลาดเคลื่อนว่า วิธีรับประทานอาหารที่ดี รสอาหารที่ดี เป็นไปอย่างที่ขายตามโรงแรมใหญ่ๆ ทั้ง ๆ ที่จริงมิได้เป็นอย่างนั้น อาหารของประเทศในเอเชียอื่นๆ เช่น อาหารจีน เขาก็บริการอย่างจีน อาหารญี่ปุ่นเขาก็บริการอย่างญี่ปุ่น ทำให้รู้สึกว่าเขารักษาวรรณธรรมในเรื่องนี้ไว้ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์มากกว่าของเรา เรื่องนี้จึงเป็นเรื่องน่าสนใจเรื่องหนึ่ง จึงได้นำมาเรียนให้ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายว่าเราน่าจะคิดหาวิธีทั้งการบริการอาหารไทย ที่ส่งถึงวัฒนธรรมไทย รวมทั้งเรื่องการรับประทานอาหาร ชนิดอาหารรสชาติของอาหารที่เป็นของไทยจริงๆ ให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น ก็น่าจะเป็นการรักษาวัฒนธรรมในเรื่องนี้ไว้ได้อย่างหนึ่ง

เรื่องที่ผมจะพูดต่อไปอีกเรื่องหนึ่ง ก็น่าสนใจพอสมควร ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายคงจะรู้จัก “วันวาเลนไทน์” บางท่านอาจจะเคยฉลองมาด้วยตนเองแล้วด้วยซ้ำไป วันวาเลนไทน์มิใช่วันสำคัญอะไร เป็นเพียงการเล่าต่อๆ กันมาเท่านั้นเอง ฝรั่งเศสฉลองกัน คนไทยเราก็นิยมกันจนกลายเป็นประเพณีไปเสียแล้ว มีการส่งบัตรถึงกันและกัน ผมมั่นใจว่า วันวาเลนไทน์ ไม่ใช่ประเพณีหรือวัฒนธรรมของเรา เราจึงไม่น่าจะเสียดายคืนวันนี้เลย จึงใคร่ขอปรึกษาว่าเราจะทำกันอย่างไรถึงจะถูกต้องไม่ปะปนกัน ท่านผู้มีเกียรติอาจจะจำได้ว่า เมื่อ ๔ - ๕ ปีมาแล้ว สมเด็จพระเทพรัตนฯ เคยทรงชักชวนให้คนไทยได้ส่งความรัก และระลึกถึงกันในวันวิสาขบูชาถึงกับทรงออกแบบบัตร และทรงนิพนธ์คำกลอน คำอวยพร ด้วยพระองค์เอง ทรงปฏิบัติเป็นตัวอย่าง แต่เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง ที่ความคิดริเริ่มของทูลกระหม่อมอาจารย์ไม่ติดตลาดและสร้างซาไปจนแทบจะไม่เหลือแล้ว เรามาช่วยกันดีไหมครับ ช่วยกันสนองความตั้งใจของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ กันให้แพร่หลาย วันวิสาขบูชามีความสำคัญมากอยู่มาช่วยกันปฏิบัติเพื่อสร้างประเพณีอันดีงามให้เกิดขึ้นในชาติของเรา

เรื่องต่อไปนี้น่าสนใจไม่น้อย คือเรื่องความเชื่อถือที่ไม่น่าจะเชื่อถือ เรื่องนี้มักจะเกิดในชนบทในหมู่พี่น้องที่ค่อนข้างจะได้รับการศึกษาน้อยและยากจน ท่านผู้มีเกียรติ คงจะเคยเห็นและเคยอ่านในหน้าหนังสือพิมพ์ หรือแม้แต่ในโทรทัศน์ก็เคยนำมาออกอากาศ ชาวบ้านไปชุตผนต้นไม้ (ซึ่งคิดว่าศักดิ์สิทธิ์) เพื่อขอหวย หมูคลอดลูกออกมามีขาห้าขาถือว่าเป็นโชคเป็นลาภอะไรเหล่านี้เป็นต้น ถ้าเราเคร่งครัดกับ

คำนิยามว่าวัฒนธรรมคือวิถีชีวิตของหมู่คณะ ก็อาจจะตีความว่าการประพฤติปฏิบัติอย่างนั้นเป็นวัฒนธรรมก็ได้ แต่เราจะต้องไม่ตีความเช่นนั้น เพราะผู้ที่ได้รับผลกระทบ คือพี่น้องที่ยากจนของเรา ในทางตรงข้าม เราจะต้องเข้าใจและเห็นใจ และช่วยกันหาทางช่วยเหลือ แนะนำ ให้การศึกษาทำความเข้าใจว่าการทำเช่นนั้นไม่มีประโยชน์เลยมีแต่จะยากจนลงอีก หนังสือพิมพ์จะจดเสนอข่าวเช่นนี้ โทษที่คนน่าจะไม่นำมาออกอากาศทางให้ความรู้ ชี้ให้เห็นเหตุผล เห็นโทษอย่างชัดเจน เพื่อพี่น้องของเราจะได้เชื่อและเลิกกระทำจะได้นำเงินซึ่งมีน้อยอยู่แล้ว นำเวลาและโอกาส นำร่างกาย และจิตใจไปประกอบกิจกรรมอื่นที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อตนเอง ครอบครัว และบุตรหลานต่อไป

นอกจากเรื่องที่ผมยกมากล่าวแล้ว ความจริงยังมีเรื่องที่คล้ายๆ กันทำนองนี้อีกหลายเรื่องที่ทำให้คนไทยบางส่วนหลงเชื่อผิดๆ อยู่เสมอ เรื่องต่างๆ เหล่านี้ รวมทั้งการรณรงค์รักษาและสืบสานวัฒนธรรมไทย ให้บริสุทธิ์ สะอาดนั้น หากหน่วยและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันให้ความรู้ ความเข้าใจ ก็จะช่วยได้มากทีเดียว โดยเฉพาะสื่อสารมวลชนต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ผมเองก็อยากจะช่วย แต่ทำอะไรไม่ได้มากไปกว่า ขอร้องและวิงวอน

ท่านผู้มีเกียรติครับ อีก ๒ - ๓ วันก็จะถึงปี ๒๕๓๘ แล้ว สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจะเริ่มใช้คำขวัญว่า “ทำอะไรมีวินัยคือไทยแท้” ฟังดูแล้วน่าสนับสนุนมากเพราะ “วินัย” เป็นปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จ เราจะต้องยอมรับกันว่าความจริงคนไทยมีวินัยดีในบางเรื่อง และมีวินัยน้อยในบางเรื่อง บ้านเมืองเราถึงไม่ค่อยสะอาด การจราจรจึงค่อนข้างจะติดขัด นัดกับใครก็ไม่เห็นความสำคัญของการรักษาเวลาจึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องอบรมบ่มนิสัย ให้คนไทยได้เห็นความจำเป็น และความสำคัญของการมีวินัยให้มากขึ้น ประพฤติปฏิบัติให้ดีขึ้น

ผมคิดว่า คำขวัญของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติที่ดำรงขึ้นนี้จะดีและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ถ้าจะเพิ่มคำขวัญเข้าไปอีกประโยคหนึ่งว่า “การมีน้ำใจคือไทยแท้” ท่านผู้มีเกียรติคงจะภูมิใจในตนเองที่เกิดมาเป็นคนไทย ที่มีน้ำใจประเสริฐ คนไทยรู้จักสามัคคี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อภัยให้กันและกัน เห็นอกเห็นใจกันเหล่านี้ ไม่ใช่สิ่งที่จะอบรมสั่งสอนได้ แต่สิ่งเหล่านี้อยู่ในสายเลือดของคนไทย ตั้งแต่เกิดมา บริษัทการบินไทยของเราอาจจะไม่ใช่บริษัทการบินที่ดีที่สุดในโลก แต่การบริการของเราถือได้ว่าเป็นหนึ่ง เพราะเราบริการด้วยน้ำใจของเราแบบไทยที่ไม่มีชาติใดในโลกเลียนแบบได้ จึงเชื่อได้ว่า การมีน้ำใจของเราจะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ของสังคมได้มากทีเดียว

เรื่องที่ผมกล่าวมานี้ จะเรียกว่า “วัฒนธรรมทางใจ” ก็น่าจะได้

มีอีกเรื่องหนึ่ง สำคัญที่สุดที่ผมขอพระราชทานอภัยเชิญมากล่าว ณ ที่นี้ คือ การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงปฏิบัติอยู่เสมอตลอดมาจนทุกวันนี้ คือ ทรงช่วยดำรงและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสำคัญในการใช้ภาษาสื่อความหมายความสำคัญตอนหนึ่งว่า

“วิธีที่จะนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ต้องอาศัยสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ภาษา การได้มาซึ่งความรู้ก็ต้องใช้ภาษา การนำความรู้ไปใช้ก็ต้องใช้ภาษาอีก เช่น เมื่อจะให้ปฏิบัติการใดก็ต้องออกคำสั่ง เป็นต้น ในปัจจุบันปรากฏว่า ได้มีการใช้ถ้อยคำฟุ่มเฟือย และไม่ตรงตามความหมายอันแท้จริงอยู่เนืองๆ ทั้งการออกเสียงไม่ถูกต้องตามอักขระวิธี ถ้าปล่อยให้เป็นดังนี้ภาษาของเราก็มีแต่ทรุดโทรม ชาติไทยเรามีภาษาของเราใช้เอง เป็นสิ่งอันประเสริฐสุดอยู่แล้วเป็นมรดกอันมีค่าตกทอดมาถึงเรา ทุกคนจึงมีหน้าที่รักษาไว้”

นอกจากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงช่วยเหลือและทรงแนะแนวทางการครองชีพแบบไทยแก่ราษฎรของพระองค์ท่านเสมอมาโดยตลอด มิได้ทรงอาทรต่อความเหน็ดเหนื่อย สมเด็จพระนางเจ้าฯ

พระราชทานศูนย์ศิลปาชีพแก่ราษฎรทุกภาคของประเทศ เพื่อศึกษาและประกอบอาชีพต่างๆ อันเป็นวัฒนธรรมไทยตั้งแต่โบราณ เช่น การฟื้นฟูหัตถกรรมพื้นบ้าน การทอผ้าไหมและมัดหมี่ การทำเครื่องถม เป็นต้น นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม หาที่สุดไม่ได้

ท่านผู้มีเกียรติครับ การดำรงรักษาและสืบสานวัฒนธรรมไทย เป็นสิ่งที่คนไทยทุกคนต้องสำนึกว่าเป็นเรื่องสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนไทย ที่ต้องร่วมมือ ร่วมใจกันทำเพราะวัฒนธรรมของเราเป็นสิ่งสวยงามน่าหวงแหน และน่าทะนุถนอมเป็นอย่างยิ่งนัก ผมมีความคิดเห็นว่าการที่จะปลูกจิตสำนึกให้คนไทยได้รำลึกถึงเรื่องนี้ ให้ทั่วถึงกันทั่วประเทศจำเป็นต้องมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องกัน โดยตลอด มิใช่เพียงแต่จะกระทำกันเป็นปีๆ แล้วหยุดไปเราเคยได้บทเรียนมาพอสมควรแล้วว่าวัฒนธรรมต่างชาติได้แพร่เข้ามาในบ้านเมืองของเราหลายอย่างและหลายทิศทาง เพราะฉะนั้นถ้าเราไม่พยายามปลูกสำนึกให้คนไทย โดยเฉพาะเยาวชนของเราได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ ก็คงจะเป็นเรื่องที่น่าห่วง ไม่ได้หมายความว่าวัฒนธรรมต่างประเทศไม่ดี ไม่ควรรับ ในทางตรงกันข้าม วัฒนธรรมของทุกชาติเป็นเรื่องน่าสนใจทั้งสิ้น แต่การรับก็เป็นอีกอย่างหนึ่งซึ่งจำเป็นต้องตรึงตรองให้ถ่องแท้ถึงความสมควรและไม่สมควร

ผมคิดว่าวิธีหนึ่งที่จะปลูกจิตสำนึกให้เราดำรง และรักษาวัฒนธรรมไทยของเราเอาไว้ให้ได้คือ ชี้ให้คนไทยทุกคนเห็นว่าการที่เราเกิดมาในแผ่นดินของเรา แผ่นดินไทยนี้อันเป็นแผ่นดินที่มีบุญคุณมหาศาลต่อเรา เรามีหน้าที่ที่จะต้องทดแทนบุญคุณของแผ่นดินที่เราอาศัยเกิดมาวิธีทดแทนบุญคุณของแผ่นดินก็คือการมุ่งมั่นแน่วแน่ในการทำดีเพื่อประโยชน์ของแผ่นดินการดำรงรักษาวัฒนธรรมของไทยเป็นการกระทำความดีให้ปรากฏแก่แผ่นดินวิธีหนึ่ง เป็นสิ่งที่ถูกที่ควรกระทำอย่างยิ่ง จึงขอเรียนฝากท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย ณ ที่นี้ ถ้าท่านกรุณาเห็นด้วยกับผม ผมมั่นใจว่าการรักษาวัฒนธรรมไทยให้ดำรงอยู่อย่างบริสุทธิ์ สะอาดและสืบสานต่อไปจะไม่ใช่ว่าเรื่องยุ่งยากเลย กลับจะรู้สึกรื่นรมย์ เบิกบาน และชื่นใจในการกระทำของเราที่จะนำไปสู่ความรัก ความหวงแหน ใฝ่หา ผูกพัน อาหาร ในวัฒนธรรมอันเก่าแก่ ศักดิ์สิทธิ์ และยิ่งใหญ่ ของชาติของเรา ไม่มีวันที่ใครจะมาทำลายให้ดับสูญไปได้

ผมขอเรียนซ้ำย้ำอีกครั้งหนึ่งว่า คนไทยเราเกิดมาในแผ่นดินนี้ มีหน้าที่ที่ต้องทำความดีเพื่อทดแทนบุญคุณของแผ่นดิน และพวกเราคนไทยจะต้องยึดมั่นเสมอ และระลึกสำนึกอยู่ตลอดไปว่าการรักษาวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติเรา คือ การรักษาชาติ

สุดท้ายผมขอขอบคุณท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการแสดงปาฐกถาที่ผมได้มาจากประสบการณ์ในวันนี้ หวังว่าการพูดของผมจะเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายบ้างตามสมควร

ขอบพระคุณและสวัสดิ์
